

The Hungarian Language

Journal of the Society of Hungarian Linguistics

Managing Editor

DEZSŐ JUHÁSZ

Editor

TAMÁS FARKAS

Technical editor

PANNA SZABÓ

Editorial Board

TAMÁS FORGÁCS, KÁROLY GERSTNER,
ISTVÁN HOFFMANN, LÁSZLÓ HONTI, JENŐ KISS,
PÉTER SIPTÁR, ANDRÁS ZOLTÁN

Advisory Board

SUSAN GAL (USA), DANILO GHENO (I), RIHO GRÜNTAL (FIN),
VALENTIN GUSEV (RU), JÁNOS PÉNTEK (RO),
MAREK STACHOWSKI (PL), EBERHARD WINKLER (D)

CONTENTS

LÓZSI, TAMÁS: Argumentation in the first phase of the Széchenyi–Kossuth debate	129
MEZŐLAKI, REGINA – IVASKÓ, LÍVIA: The possibilities of pragmatic interpretation and recognition of the faux pas phenomenon depending on explicit linguistic formulation. Part 1	150
ASZTALOS, ANIKÓ: Analysing linguistic elements of student speech in classroom discourse. Part 1	159
SENGA TORU: Notes on the names of the Khwarizmians in medieval Eurasia: The Hungarian word <i>káliz</i> and what surrounds it. Part 2	170
Minor contributions. TÓTH, SZILÁRD TIBOR: Is the phrase <i>Nem kell mindig kaviár</i> ‘It can’t always be caviar’ a proverb or an adage?	
Ety m o l o g i e s. JUHÁSZ, GABRIELLA: Hungarian <i>gyenge</i> ‘weak, feeble, powerless’ – NÉMETH, DANIEL: <i>Gombolyag</i> ‘ball’/‘drachma’. A possible trace of linguistic contacts in the Döbrentei Codex	189
S p o k e n H u n g a r i a n. BÁRÁNY, ERZSÉBET – GAZDAG, VILMOS: Phonetic adaptation of second-language loanwords in Transcarpathian Hungarian and Ukrainian. Part 1	203
The history of linguistics. GRÉCZI-ZSOLDOS, ENIKÓ: Renáta Hajba – Péter Tóth eds., Fél évszázad a magyar nyelv szolgálatában. 50 éves az ELTE szombathelyi Magyar Nyelvtudományi Tanszéke [Half a century in the service of the Hungarian language. The Department of Hungarian Linguistics of ELTE in Szombathely is 50 years old]	210
Re v i e w s. SIMON, GÁBOR: József Pethő, Stílus a nyelvben. Kognitív szemantikai tanulmányok [Style in language. Papers in cognitive semantics]. – Cs. NAGY, LAJOS: Anna Adamikné Jászó, Jókai novellái. Retorikai elemzésekkel [Short stories by Mór Jókai with rhetorical analyses]. – BODNÁR, ILDIKÓ: Mihály Praznovszky ed., Madách-enciklopédia – Az ember tragédiája címszavakban [An encyclopaedia of <i>The Tragedy of Man</i> by Imre Madách]. – SZABÓ T., ANNAMÁRIA ULLA: Orsolya Nádor series ed., Magyar nyelv-tanári segédkönyvek sorozat [Reference books for teachers of Hungarian]	212
M i s c e l l a n e a. NYIRI, PÉTER: Hungarian Language Week	230
S o c i e t y n e w s. LADÁNYI, MÁRIA – ZOLTÁN, ANDRÁS: Mihály Péter (1928–2024). – CSÜCS, SÁNDOR: Gábor Zaicz is 80. – TÖRKENCZY, MIKLÓS: Péter Siptár is 70. – C. VLADÁR, ZSUZSA: Mária Ladányi is 70. – SLÍZ, MARIANN: Magda T. Somogyi is 70	232
D a t a o n t h e h i s t o r y o f H u n g a r i a n. PÁL, HELÉN: Linguistic data of the record of evidence of the Punisher Committee set up after the 1764 massacre in the Transylvanian village Madéfalva. Part 1	245
C o n t r i b u t o r s	256

MAGYAR NYELV

A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

ALAPÍTVÁ: 1904-BEN

120.
ÉVFOLYAM

2024.
2. szám

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
BUDAPEST

Felelős szerkesztő
JUHÁSZ DEZSŐ

Szerkesztő
FARKAS TAMÁS

Technikai szerkesztő
SZABÓ PANNA

Szerkesztőbizottság
**FORGÁCS TAMÁS, GERSTNER KÁROLY,
HOFFMANN ISTVÁN, HONTI LÁSZLÓ, KISS JENŐ,
SIPTÁR PÉTER, ZOLTÁN ANDRÁS**

Nemzetközi tanácsadó testület

**SUSAN GAL (USA), DANILO GHENO (I), RIHO GRÜNTAL (FIN),
VALENTYIN GUSZEV (RU), PÉNTEK JÁNOS (RO),
MAREK STACHOWSKI (PL), EBERHARD WINKLER (D)**

TARTALOM

LÓZSI TAMÁS: Érvelés a Széchenyi–Kossuth-vita első szakaszában	129	
MEZŐLAKI REGINA – IVASKÓ LÍVIA: A faux pas (társalgási baklövés) jelenség pragmatikai értelmezési és felismerési lehetőségei az explicit nyelvi megformálás függvényében. 1. rész	150	
ASZTALOS ANIKÓ, A tanulói beszéd fatikus funkciójú nyelvi elemei az osztálytermi diskurzusban. 1. rész	159	
SENGA TORU: Megjegyzések a hvárezmiek neveihez a középkori Euráziában. A magyar <i>káliz</i> szó és ami körülötte van. 2. rész	170	
Kisebb közlemények. TÓTH SZILÁRD TIBOR, Közmondás vagy szállóige a <i>Nem kell mindig kaviár?</i>		183
Szó- és szólásmagyarázatok. JUHÁSZ GABRIELLA: <i>Gyenge</i> . – NÉMETH DÁNIEL: Gombolyag mint drachma. A nyelvi érintkezés egy lehetséges nyoma a Döbrentei-kódexben	189	
Élő nyelv. BÁRÁNY ERZSÉBET – GAZDAG VILMOS: A másodnyelvi kölcsönszavak fonetikai adaptációja a kárpátaljai magyar és ukrán nyelvváltozatokban. 1. rész	203	
Tudománytörténet. GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ: Hajba Renáta – Tóth Péter szerk., Fél évszázad a magyar nyelv szolgálatában. 50 éves az ELTE szombathelyi Magyar Nyelvtudományi Tanszéke	210	
Szemle. SIMON GÁBOR: Pethő József, Stílus a nyelvben. Kognitív szemantikai tanulmányok. – Cs. NAGY LAJOS: Adamikné Jászó Anna, Jókai novellái. Retorikai elemzésekkel. – BODNÁR ILDIKÓ: Praznovszky Mihály szerk., Madách-enciklopédia – Az ember tragédiája címszavakban. – SZABÓ T. ANNAMÁRIA ULLA: Nádor Orsolya sorozatszerk., Magyar nyelv-tanári segédkönyvek sorozat ...	212	
Különfélék. NYIRI PÉTER, A magyar nyelv hete 2024-ben	230	
Társasági ügyek. LADÁNYI MÁRIA – ZOLTÁN ANDRÁS: Péter Mihály (1928–2024). – CSÜCS SÁNDOR: Zaicz Gábor 80 éves. – TÖRKENCZY MIKLÓS: Siptár Péter 70 éves. – C. VLADÁR ZSUZSA: Ladányi Mária 70 éves. – SLÍZ MARIANN: T. Somogyi Magda 70 éves	232	
Nyelvtörténeti adatok. PÁL HELÉN: Nyelvi adatok a madéfalvi veszedelem után megszerzett Bűnfenyítő Bizottság tanúkihallgatási jegyzőkönyvéből. 1. rész	245	
Számunk szerzői	256	

TÁJÉKOZTATÓ A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁGRÓL

A Magyar Nyelvtudományi Társaságot illető közléseket (tagajánlás, elhalálozás, indítvány, javaslat, könyv- és egyéb adományok bejelentése) *Kiss Jenő elnök* címére (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A) kell küldeni. – Az évi tagsági díj 4000 Ft, nyugdíjasoknak 2000 Ft, egyetemi és főiskolai hallgatóknak, gyesen, gyeden lévőknek 1000 Ft. Pártolói tagdíj 10 000 Ft. – A Társaságnak szánt pénzüsszegek (tagsági díj, kiadványok ára, céltámogatás) a *Magyar Nyelvtudományi Társaság* címére küldhetők (*Bakonyiné Tóth Gabriella* szervező titkár: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, III. em. 324. szoba), vagy befizethetők a Társaság **Erste Bank 11991102–02102971 számú csekkszámlájára**. A Társaság köszönettel fogadja a személyi jövedelemadó 1%-ára tett felajánlásokat; **adószám: 19007665-1-42.**

Félfogadási idő: kedd (a felolvasó ülések előtt): 14–16.30, csütörtök: 10–12 óráig. Telefon (félfogadási időben): 485-5200/5121 mellék. Ímél: tarsasag@mnyt.hu.

EGYÉB TUDNIVALÓK

A Magyar Nyelv kiadója a Magyar Nyelvtudományi Társaság. Felelős kiadó: Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke. A szerkesztőség címe: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, II. em. 241.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletága, 1089 Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, ímélben: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440. További információ: +36-80-444-444. • Külföldön terjeszti a Batthyány Kultur-Press Kft. (H-1014 Budapest, Dísz tér 3., tel./fax: 201-8891, ímél: batthyany@kultur-press.hu). • Éves mutató és tördelés: Szabó Panna. Készült a START Nonprofit Kft. Nyírségi Nyomda üzemében. Felelős vezető: Balogh Zoltán vezérigazgató. **A folyóirat elektronikus változata olvasható a világhálón: a 2021/3. számig: <http://www.c3.hu/~magyarnyelv>, a 2021/4. számtól: <http://ojs.elte.hu/magyarnyelv>. Ímélcímkünk: juhasz.dezso@btk.elte.hu.**

Manuscripts and editorial correspondence should be addressed to *Magyar Nyelvtudományi Társaság / Society of Hungarian Linguistics*, Budapest, Múzeum krt. 4/A, H-1088 Hungary. E-mail: juhasz.dezso@btk.elte.hu. Web: <http://ojs.elte.hu/magyarnyelv>. Distributed in Hungary by Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletága. Subscriptions accepted by newspaper carriers, and in the Magyar Posta Zrt. office: 1089 Budapest, Orczy tér 1. E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu. Distributed outside Hungary by Batthyány Kultur-Press Kft. (H-1014 Budapest, Dísz tér 3., tel./fax: +36-1-201-8891, e-mail: batthyany@kultur-press.hu).

**Folyóiratunk állandó támogatója
az MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottsága.**

**Folyóiratunknak ezt a számát
támogatta:**

ISSN 0025–0228 (nyomtatott)

HU ISSN 1588–1210 (online)